

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2021-12-16

Dnr V 2021/2724

Region Skåne

Rektor

Yttrande över samrådshandling för Regionplan för Skåne 2022-2040, granskningshandling

(Ert ärendenummer 2019-RU000065)

Lunds universitet har givits möjlighet att lämna yttrande gällande granskningshandling för Regionplan för Skåne 2022-2040. Universitetets synpunkter sammanfattas nedan.

Övergripande synpunkter

Lunds universitet utgör en viktig del i att stärka regionens konkurrenskraft både nationellt och internationellt. Det är därför viktigt att regionplanen möjliggör utveckling för framtidens utbildning och forskning. Lärosätets attraktivitet påverkas också av den omgivning det verkar i och vilka möjligheter det finns till bl.a. bostad, aktiviteter, rekreation och infrastruktur för verksamma vid universitetet. Planeringsprincipen med flerkärnighet är betydelsefull för detta.

Lunds universitet bedriver inte bara verksamhet i Lund utan även i Malmö, Helsingborg och Ljungbyhed och en väl fungerande och tillgänglig kollektivtrafik har stor betydelse både för rörelser mellan universitetets olika campus och för studenters möjlighet att studera utifrån val av bostadsort. Tillgång på billiga studentbostäder i kollektivtrafiknära lägen har stor betydelse.

Det är också av stor vikt för universitetets verksamhet att det finns en väl fungerande teknisk infrastruktur i regionen, både utifrån att universitetet bedriver forskning som innebär avancerad energikrävande teknik och digital styrning men också utifrån att allt mer utbildning och arbete sker på distans, en utveckling som tagit ett stort språng i och med pandemi-situationen.

Det är utifrån studenters och verksammas möjlighet till rekreation också positivt att planen beskriver att stärkt koppling mellan cykelleder/kollektivtrafik och målpunkter i naturen som en viktig planeringsprincip.

I missiv till granskningshandlingen anges att Region Skåne särskilt önskar synpunkter på huruvida förslaget till regionplan och regionplaneprocess uppfyller det behov och syfte som planen avser. Lunds universitet anser att regionplanen är väl strukturerad och lättillgänglig och inledningen är tydlig. Processen ("den röda tråden") beskrivs som linjär, men borde utvecklas till cirkulär för att stämma bättre med samtida och framtida processtänkande. Planeringsförutsättningarna är adekvata, lättillgängliga och väl illustrerade. Resonemanget är förhållandevis

lokalt, avgränsat till Skandinavien och norra Tyskland. Här skulle ett teoretiskt ramverk kunna stötta vidareutveckling av flera resonemang. Mål, planer och program bör ses över och kompletteras (bla med Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design). Utvecklingsinriktningarna och de tematiska fördjupningarna är adekvata, lättillgängliga och väl illustrerade. De uppsamlade principerna efter varje fördjupning är tydliga och kan bli stöd för regionala och kommunala förvaltningar. Genomförandet är förhållandevis tydligt, där framför allt avsnitten Stöd och samordning samt Befintliga plattformar för dialog ger information kring hur man ämnar driva planprocessen. Det är dock beklagligt att man inte använder sig av regionens universitet som plattformar för dialog, framför allt när man redan driver samverkan med flera lärosäten. Uppföljningen är abstrakt och skulle behöva en mer omfattande och genomarbetad inriktning. Det saknas också en handlingsplan för reviderings- och aktualiseringsarbete. Mycket av planens innehåll präglas av komplexa och dynamiska samband, som både är svåra och föränderliga. Om planen ska kunna förhålla sig till de utmaningar samhällsomställningen står inför så kommer den kräva kontinuerlig kunskapsinsamling, uppdatering och förankring.

Det öppna Skåne 2030 är en gemensam övergripande vision som sammanfattas med sex visionsmål. Visionsmålens innebörd kommer ändras i takt med samhällsutvecklingen, nya förgreningar kommer uppstå, vissa blir inaktuella eller behöver omformuleras. Även om ansatsen är bra, och Det öppna Skåne 2030 är politiskt förankrat, så kan visionsmålen uppfattas som utopier snarare än mål. Om man har för avsikt att Regionplanen ska bidra till att visionsmålen uppfylls, så behövs en handlingsplan. Denna skulle kunna ingå i Regionplanen och utformas som ett kompletterande ramverk av åtgärder för uppföljning och dialog kring relevans och ansats för visionsmålen. Dessa åtgärder skulle tex kunna vara ett paket av kommunikations- och utbildningsinsatser med syfte att:

1. bedriva ett kontinuerligt utvecklingsarbete kring visionsmålen
2. befästa Region Skånes generativa inställning till genomförandet av visionsmålen
3. fortbilda allmänheten i Skåne kring samhällsbyggande och vision
4. säkerställa en transparent process som visar på det progressiva arbete som görs för att uttolka, delegera och genomföra visionsmålen.

Specifika synpunkter

Regionplanen beskrivs som en strategisk plan och en process (sidan 4). Inom de urbana disciplinerna blir planen allt för ofta ett trögt dokument som cementerar beslutsgångar och synsätt, medan processen är dynamisk och förändringsbenägen. Det kan vara värt att fundera över hur Regionplanen förhåller sig till, och balanserar, dessa två fundamentala tillstånd i det fortsatta Regionplanarbetet.

Uppföljning av Regionplanen (sidan 118) är ett viktigt moment i det kontinuerliga regionalplanarbetet. Samhällsbyggandet i Sverige och på andra platser i västvärlden har, historiskt sett, drivits mot något färdigt – mot en slutprodukt som man lämnar efter avslutat uppdrag. Vi behöver utarbeta system för kontinuerlig utvärdering och uppföljning av den planerade, och byggda, miljön – system som också blir incitament för att identifiera och formulera samtida och framtida utmaningar. Region Skåne har en möjlighet med Regionplanen att initiera en kontinuerlig utvärdering och uppföljning av den byggda miljön och hur den relaterar till Regionplanen. Genom att komplettera med sådant femte steg blir ”den

röda tråden” cirkulär, snarare än linjär, vilket stämmer bättre med samtida diskurs. Förslag till justering:

- Meningsändring, sidan 5: Regionplanens logik bygger på en röd tråd som sträcker sig från utmaning till genomförande och utvärdering.
- Komplettera med en grafisk representation på sidan 6 av utvärdering – det vore också intressant om ”den röda tråden” skulle vara cirkulär i stället för linjär.

Exploatering av jordbruksmark har länge varit ett problem för hållbarhetsarbetet i Skåne. Med den ökade suburbaniseringen som sker i spåren av coronapandemin, intensifieras också exploatering av skogsmark, vilket också har negativ inverkan på för hållbarhetsarbetet i Skåne. Det slentrianmässiga förhållningssätt till skogsavverkning som ofta präglar bygg- och fastighetsbranschen bör uppmärksammas, diskuteras och sättas i relation till de metoder och prejudikat som finns idag, där exploatering i skogsnära sammanhang inte nödvändigtvis kräver omfattande skogsavverkning.

Förslag till tillägg:

- Sidan 21, sista meningen: Ändrade förutsättningar för jordbruket och skogsnäringen med högre tryck på vattenresurserna och mer extremt väder, samt fortsatt exploatering av jordbruks- och skogsmark påverkar såväl den nationella och den regionala livsmedelsförsörjningen som näringslivet i Skåne.
- Sidan 38, mitten: När Skåne utvecklas kommer brukningsvärd jordbruksmark och skogsmark ibland att behöva tas i anspråk och det är då viktigt att detta sker efter noggrant övervägande och analys av effekterna av exploateringen.
- Sidan 64, under rubriken ”Fysisk planering för näringslivsutveckling”: Detta gäller i synnerhet när jordbruksmark och skogsmark tas i anspråk.

Under ”Mål, planer och program” på sid 23 borde ”Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design” listas under ”regional nivå”. RS strategi för gestaltad livsmiljö borde också finnas redovisat med kortfattad förklaring under ”Gestaltad livsmiljö” på sid 26.

Läsbarhet och korrektur

- Sidan 45–47: Rubriken ”Skånes tillväxtmotorer i samspel med sitt omland” med underrubriker innehåller två listor med ”kriterier”. Dessa listor är otydliga, bör förklaras i relation till sammanhanget.
- Sidan 61: ArkDes skrivs med stort D.
- Sidan 66: Ska ”Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design” skrivas kursivt?

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av stf förvaltningschef Torun Forslid, efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av avdelningschef Malin Gülich, LU Byggnad.

Erik Renström